Interpellasjon til Kommunestyret 30. oktober 2025 – Utsatt til Kommunestyret 11.12.2025

Sortland kommunes ansvar for gamle vann- og avløpsanlegg

Rødt er kjent med at boligeiere har tatt kontakt med Sortland kommune i tilfeller der gamle vann- eller avløpsanlegg av ulike grunner fungerer for dårlig eller er skada/ødelagt.

Slik vi forstår det, var det tidligere kommunens ansvar for også stikkledninger for både vann og avløp. Videre at det var ulike ordninger hvor det var i kommunen. I dag er dette endra til kommunalt ansvar til egna kum på hovedledning og at private har ansvar for stikkledning derfra til bolig eller andre anlegg.

Kommunen har overtatt flere private vannverk. Det skal etter det vi forstår, være inngått forskjellige avtaler om grensesnittet mellom privat og kommunalt ansvar ved overtakelse.

Rødt er kjent med at flere av disse forholdene er blitt reist fra private til kommunen for både avklaring om rettigheter, ansvarsfordeling og økonomiske forhold. Blant annet kan dette gjelde i tilfeller der kommunens egen infrastruktur som vei, er i konflikt eller direkte påvirker private stikkledninger.

Problemstillingene er følgende:

1. Har kommunen prinsipielle avklaringer angående ansvarsfordeling mellom kommunen og private for eldre avløpsanlegg og vannledningsnett?
2. Er det ulike retningslinjer for forskjellige deler av kommunen når det gjelder eldre anlegg?
3. Hvordan vurderer kommunen ansvaret dersom ledningsnettet fra hovedledning har påkopla flere (stikkledning med flere abonnenter)?
4. Vil det på generelt grunnlag – både for eldre og nyere anlegg – vært riktig at kommunen tar ansvar, dersom kommunal vei eller andre kommunale anlegg har forårsaket skade på private anlegg?

Christoffer Ellingsen
Rødt

Svar på interpellasjon:

1. Kommunen har et ansvar for å sikre at avløpsanlegg og vannledningsnett følger gjeldende lover og forskrifter, samt standard abonnementsvilkår utarbeidet av Kommuneforlaget. Disse vilkårene er forankret i kommunestyret gjennom blant annet Forskrift om vann- og avløpsgebyrer for Sortland kommune. Ansvarsfordelingen mellom kommunen og private aktører følger prinsipielt Forskrift om vann- og avløpsgebyr og tilhørende kommunens vannstandard (tidligere VA-Norm) og abonnentsvilkår. Normal standard ihht, vannstandard og abonnentvilkår er at en stikkledning (privat ledning fra kommunalt nett til hus) eies av abonnent / huseier og på vannledninger regnes også anboringsklammeret (koblingspunktet på hovedledningen) som en del av stikkledningen. I Sortland kommune har praksisen over lengre tid vært at kommunen eier påkoblingspunktet og står ansvarlig for denne.

2. Det foreligger ikke ulike retningslinjer for eldre anlegg i de ulike delene i kommunen. Spørsmålet svarer seg i sin grad ut i svaret under spørsmål 1 med at man forholder seg til gjeldene forskrifter og vilkår som er forankret gjennom disse.

3. Det er ikke regulert i lov eller forskrift hvilket ansvar hver enkelt sameier skal ha overfor kommunen. Kommunen følger standard abonnementsvilkår gjennom punkt 3.14 siste avsnitt hvor det er fastsatt at der flere eiendommer har felles ledninger, er alle eiere solidarisk ansvarlig for de plikter disse bestemmelsene pålegger abonnenten. Det betyr i praksis at kommunen kan velge å forholde seg til en enkelt av sameierne for hele kravet, som deretter må ta ansvaret for å kreve inn de øvriges andel. Dette er normalt ikke en ønsket måte for en kommune å håndtere slike saker på, det naturlige vil vel være å sende likelydende krav/pålegg med fastsatt frist til samtlige sameiere.
   Kommunen bør være svært forsiktige med å involveres i forholdet innad i sameiet, og også være varsomme med å gi råd til deler av sameierne. Ansvarsdelingen vil gå frem av sameieavtalen som de forhåpentligvis har inngått, ellers reguleres den av sameielovens § 9 jf. § 2.

   Siden stikkledningen ikke tilhører kommunen, kan kommunen bare foreta seg tiltak på denne med særskilt hjemmel. For å gjøre dette med tvang, må man enten ha bragt hjemmelen som går frem av avtaleforholdet (abonnementsvilkårene) inn for retten og fått tvangsgrunnlag gjennom dette, eller fulgt opp et pålegg etter forurensingsloven eller plan- og bygningsloven.

4. Stikkledninger (private) er det som regel mange flere meter av en kommunale hovedledninger i ett vann og avløpssystem, disse utgjør mellom halvparten og to tredeler av den totale lengden vann- og avløpsledninger i kommunen.

   En stikkledning er den ledningen som forbinder en eller flere bygninger til hovedledningen for vann og avløp. Grensen mellom stikkledningen og hovedledningen går vanligvis ved tilkoblingspunktet på hovedledningen, med mindre noe annet er avtalt. På vannledninger regnes også anboringsklammeret (koblingspunktet på hovedledningen) som en del av stikkledningen.

   I Norge er det vanlig at eieren av bygningen (hjemmelshaver) også eier stikkledningen. I noen tilfeller eier flere hjemmelshavere en felles stikkledning sammen (sameie). Stikkledningene kan være lange, og kan ligge utenfor hjemmelshavers egen eiendom. Mange blir først klar over hvor stikkledningen er plassert når det oppstår en lekkasje og ledningen må graves opp.

De fleste kommuner har regulert eierskapet i generelle avtalevilkår som fastslår at hjemmelshaveren eier stikkledningen fra og med anboring/sadel. Enkelte kommuner har valgt å ta over eierskapet til stikkledninger som ligger i offentlig vei.

Per dags dato har ikke Sortland kommune noen slike vedtak som tilsier at kommunen skal ta ansvar for stikkledning gjennom kommunal vei, eller andre kommunale anlegg. Vi har stor forståelse for at abonnenter kan få store økonomiske konsekvenser ved skader som oppstår på infrastruktur gjennom veg. Om kommunen skulle ha overtatt eierskap på stikkledninger som ligger gjennom kommunal veg eller anlegg vil dette være forbudet med høye kostnader som må fordeles ut på de øvrige abonnenter gjennom selvkost, både med tanke på reparasjon og vedlikehold. Godt over 80% av infrastruktur som ligger under bakken i dag er av en slik alder og tilstand at dette vil ikke være fornuftig.